

کتابخانه‌های روستایی استان کهگیلویه و بویراحمد

○ فریبرز جلیلی

کارشناس کتابخانه‌های روستایی وزارت جهاد کشاورزی

در شماره‌های گذشته کتاب ماه کلیات، وضعیت کتابخانه‌های روستایی در استانهای آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اصفهان، ایلام، اردبیل، بوشهر، چهارمحال و بختیاری، خراسان، خوزستان، زنجان، سمنان، یزد، قم، سیستان و بلوچستان، مرکزی، مازندران، فارس و کرمانشاه به طور خلاصه مورد بررسی قرار گرفت. در این شماره، به عنوان آخرین قسمت از این سلسله گزارش‌ها، با استفاده از آمارها و اطلاعات موجود به بررسی وضعیت کتابخانه‌های روستایی استان کهگیلویه و بویراحمد، پرداخته خواهد شد.

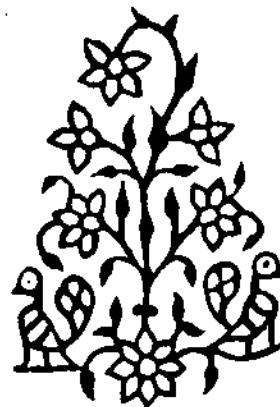
وضعیت کتابخانه‌های روستایی استان:

به استناد گزارش‌های آماری ارسال شده از سوی آن استان، در پایان سال ۸۰ تعداد کتابخانه‌های روستایی موجود که با تلاش و مشارکت اهالی و روستاییان هر منطقه و حمایت و پشتیبانی جهاد سازندگی سابق تأسیس و رانندگی شنندند به ۲۸ باب رسیده است. این در حالی است که آمار جمعیت روستایی (۳۲۷/۶۸۵ نفر)، ۷۶۰٪ از کل جمعیت استان را تشکیل داده و نسبت این جمعیت با تعداد کتابخانه‌های روستایی موجود فاصله زیادی را نشان می‌دهد. بطوریکه به ازاء هر ۱۱۷۰۲ نفر روستایی تنها یک کتابخانه به عنوان مکانی فرهنگی، آموزشی، ترویجی و اطلاع‌رسانی وجود داشته و در اختیار است.

تجربه نشان داده هر گاه همبای فعلی‌های عمرانی انجام گرفته در این مناطق، سرمایه‌گذارهای فرهنگی نیز صورت پذیرد آسیب‌های اجتماعی ناشی از عدم وجود مکان‌هایی نظیر همین کتابخانه‌ها که قلمرو اوقات فراغت جوانان و نوجوانان روستایی را بخوبی پوشش دهند و با برگزاری برنامه‌های جنبی متعدد و متنوع از ورود آنها به انواع و اقسام بزهکاریها ممانعت بعمل آورند به حداقل خواهد رسید. بر این اساس نیاز به یک سری شرایط و امکانات جدید و بهره‌گیری از پتانسیل‌های موجود است که در حال حاضر به دلیل تنگناها و مشکلات عدیده دستیابی به آنها با محدودیتهایی همراه است. بطور مثال نسبت کتابخانه‌ها به کل روستاهای استان یک به ۶۸ می‌باشد یعنی آنکه هر کتابخانه می‌بایست ۶۸ روستا را تحت پوشش برنامه‌ها و خدمات فرهنگی خود قرار دهد که این امر عملاً مقنور نمی‌باشد. البته جا دارد به این نکته نیز اشاره شود که تمام روستاها زمینهای لازم

مقدمه

استان کهگیلویه و بویراحمد با مرکزیت یاسوج یکی از استانهای واقع در حاشیه جنوبی کشور است و با استانهای فارس، چهارمحال و بختیاری، خوزستان و بوشهر همجوار است. این استان دارای ۵۴۴۲۵۶ نفر جمعیت است که ۳۲۷/۶۸۵ نفر از آنها در قالب ۵۵/۶۳۱ خانوار در مناطق روستایی سکونت دارند. این استان دارای ۴ شهرستان، ۱۲ بخش، ۲۰ شهر، ۸۳ دهستان و ۱۹۰۲ پارچه آبادی است.

برای تأسیس و راهاندازی کتابخانه را ندارند بعنوان نمونه یکی از فاکتورهای اساسی برای دایر کردن کتابخانه در یک محل، سطح سواد و گرایش مردم به امر کتاب و کتابخوانی است. طبق بررسیهای بعمل آمده متوسط سطح سواد در روستاهای دارای کتابخانه این استان ۶۶٪ بوده است به عبارتی دیگر تعدادی از روستاهای موردنظر به لحاظ فرهنگی و علمی، کسش لازم برای برخورداری از این مراکز را دارا بودهاند. بنابراین غیرمنطقی خواهد بود که انتظار داشت برای هر روستا یک کتابخانه ایجاد شود.

در این خصوص یکی از راهکارهای مناسب که اکثر کارشناسان نیز توصیه می‌کنند بحث کتابخانه‌های سیار روستایی می‌باشد که قادرند با کمترین هزینه بیشترین روستاها را تحت پوشش خود قرار داند و خدمات موردنیاز را به روستاییان ارائه نمایند هرچند اجرای این روش به دلیل وجود پاره‌ای مشکلات نظیر فاصله روستاها از یکدیگر، صعب‌العبور بودن راههای روستایی و... نیازمند انجام مطالعات کافی است.

طبق آخرین آمارگیری در پایان سال ۸۰، مجموع منابع چاپی و غیرچاپی چیده شده در قفسه‌های این کتابخانه‌ها با افزایش جالب توجهی به ۲۸۲۶ جلد بالغ گردیده که این افزایش، کلیه موضوعات را شامل شده است. به طوری که طبق آمار، از تعداد یاد شده ۲۸/۶٪ کتابهای دینی، مذهبی و عقیدتی، ۲۵/۹٪ کتابهای داستانی، ادبی و هنری، ۱۲/۷٪ کتابهای علمی، آموزشی و کمک‌درسی، ۲۷/۷٪ کتابهای مربوط به کودکان و نوجوانان و ۵/۱٪ را سایر موضوعات دربر گرفته است. ضمن آنکه میانگین تعداد کتابی که به هر کتابخانه تعلق می‌گیرد ۷۸۰ جلد است.

در این گروه می‌توان به کتابهای مربوط به کودکان و نوجوانان، کتابهای ادبی، هنری و داستانی و تا حدودی کتابهای علمی، آموزشی و کمک‌درسی اشاره کرد. اگرچه کمبود کتابهای گروه آخر، طبق معمول سایر کتابخانه‌های روستایی به طور محسوس، گریبانگیر کتابخانه‌های روستایی این استان نیز می‌باشد. طبق گفته مسئولان و کتابداران این‌گونه کتابخانه‌ها، یکی از عوامل جلب و جذب دانش‌آموزان و داوطلبان روستایی از مونهای ورودی دانشگاهها و مراکز آموزش عالی به این مکانه، کتابهای کمک‌درسی و آموزشی هستند. حتی برخی عنوان کرده‌اند دلیل محرومیت استان و عدم دسترسی جوانان به آموزشگاهها و فروشگاههای کتاب در سایر شهرها، فرصتهای کسب مدارج علمی را به راحتی از دست می‌دهند. بنابراین اگر در این زمینه سرمایه‌گذاری لازم صورت پذیرد و یا از افراد نیکوکار، باغبان خیر و مؤسسات و سازمانهای انتشاراتی و فرهنگی که تمایل به اهداء کتاب دارند خواسته شود از این نوع کتابها به کتابخانه‌های روستایی ارسال نمایند خدمت بزرگی به این قشر محروم جامعه روستایی شده است. در همین حال مطلق ارقام یاد شده کتابهای دینی، مذهبی و عقیدتی نسبت به سایر موضوعات تعداد بیشتری را در قفسه کتابخانه‌ها به خود اختصاص داده‌اند.

در بررسی وضعیت کتابداران داوطلب و نیروهای بومی شاغل در این کتابخانه‌ها براساس آمارگیری سال ۸۰، مشاهده می‌شود که جمع تعداد آنها در دو جنس مؤنث و مذکر افزایش یافته و به ۳۲ نفر رسیده است به طوری که ۷ نفر از آنان مؤنث و مابقی یعنی ۲۵ نفر مذکر هستند. از این تعداد کتابدار ۸ نفر معلم، ۱۶ نفر محصل، ۴ نفر کارمند سایر دوایر دولتی، ۱ نفر کشاورز، ۶ نفر خانه‌دار، ۳ نفر از مشمولان طرح سربازان سازندگی، ۶ نفر در مشاغل آزاد، ۱ نفر دانشجو و ۲ نفر بیکار گزارش شده است.

همچنین کتابداران یاد شده دارای مدارک تحصیلی مختلفی می‌باشند به طوری که از این تعداد ۱ نفر دارای مدرک ترجه ابتدایی، ۲ نفر دارای مدرک در حد راهنمایی و سیکل، ۳ نفر دارای مدرک در حد متوسطه، ۱۷ نفر دارای مدرک دیپلم و ۹ نفر نیز دارای مدرک بالاتر یعنی فوق‌دیپلم و لیسانس هستند.

همان‌گونه که مشاهده می‌شود ۸۱/۲٪ از این کتابداران دارای مدرک در حد دیپلم و بالاتر هستند. این موضوع علاوه بر آنکه در ارتقای کمی و کیفی سطح خدمات‌رسانی کتابداران این‌گونه کتابخانه‌ها مؤثر خواهد بود مسئولان اجرایی را قائل می‌سازد با یک برنامه‌ریزی آموزشی مناسب و منظم هماهنگی مطلوبی را در کار آنان ایجاد نمایند که نتیجه آن ارائه خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی بهتر به مخاطبان کتابخانه‌های روستایی خواهد بود. هرگاه این خدمات‌رسانی با اسلوب علمی نیز توأم شود، قطعاً مرجعان بیشتری را به سوی این پایگاههای فرهنگی و آموزشی خواهد کشاند.

به استناد آمارهای منتشره تعداد اعضای ثابت و دارای کارت عضویت کتابخانه‌های روستایی استان در پایان سال ۸۰ به ۴۲۶۰ نفر بالغ گردیده که ۱۹۵۸ نفر از آنان مؤنث و ۲۳۰۲ نفر مذکر هستند به عبارتی ۴۵/۷٪ اعضاء این کتابخانه‌ها از زنان و دختران روستایی و ۵۴/۳٪ از آنان را مردان و پسران این جامعه تشکیل می‌دهند. بدین ترتیب مشاهده می‌شود که فاصله این دو گروه به لحاظ تعداد نسبت به گذشته کمتر شده است. در واقع در مقابل هر ۴ نفر عضو مؤنث ۵ نفر اعضاء مذکر هستند. این موضوع حکایت از آن دارد که فعالیتهای مربوط به زنان و دختران روستایی بیش از پیش از حیطة خانه و خانهداری صرف خارج و به عرصه‌های اجتماعی و بالاحص مشارکت و حضور در برنامه‌های فرهنگی روستا کشیده شده است.

در بررسی وضعیت پراکنش اعضای این کتابخانه‌ها مشاهده می‌شود به لحاظ کمی متناسب با وضعیت فیزیکی، امکانات، تجهیزات، ساختمان، جمعیت و بافت فرهنگی روستاها و نوع خدمات و برنامه‌های جنبی که ارائه می‌نمایند و نیز استقبال روستاییان تعداد اعضاء متغیر است و از حداقل ۴۰ نفر تا حداکثر ۲۵۰ نفر در نوسان است.

همچنین مقایسه آمارهای مربوط به گروههای سنی عضو کتابخانه‌های روستایی حکایت از آن دارد که بیشترین تعداد اعضاء در گروه سنی زیر ۱۵ سال قرار دارند و کمترین آنها در گروه سنی بالاتر از ۲۵ سال. بدین ترتیب در پایان سال ۸۰، امار اعضاء در گروه سنی کمتر از ۱۵ سال ۱۹۱۷ نفر، بین ۱۵ تا ۲۵ سال ۱۷۰۴ نفر، بین ۲۵ تا ۳۵ سال ۵۰۶ نفر و بیشتر از ۳۵ سال ۱۳۳ نفر بوده است.

در واقع براساس آمارهای فوق، ۷۸٪ اعضاء این کتابخانه‌ها را کودکان، نوجوانان و جوانان تشکیل می‌دهند که آینده‌سازان این مملکت هستند و با برنامه‌ریزی‌های درازمدت و پشتیبانی، حمایت و هدایت هدفمند آنان می‌توان حضورشان را در این پایگاههای فرهنگی پررنگتر کرد و به زندگی آنها جهت بخشید و استعدادهای بالقومشان را شناسایی و بالفعل کرد. مطابق آمارهای سال ۸۰، تعداد مراجع کنندگان به کتابخانه‌های روستایی استان کهگیلویه و بویراحمد بطور متوسط روزانه ۴۸۴ نفر بوده است یعنی میانگین در هر روز ۱۷ نفر به هر یک از این مراکز مراجعه کرده و از خدمات ارائه شده توسط آنها بهره‌مند گردیده است.

برپایه آمارهای واصله از آن استان در پایان سال ۸۰، وضعیت مالکیت و

صنللی تعلق می‌گیرد یا هر ۱۰۴ نفر فقط یک میز برای مطالعه در اختیار دارند و تنها ۷۷/۶٪ کتابداران این کتابخانه‌ها دارای میز لاری جهت انجام امور جاری هستند. بدین ترتیب ملاحظه می‌شود که اکثر کتابخانه‌های روستایی این استان نیز همانند سایر استانهایی که تاکنون مورد بررسی قرار گرفته‌اند فاقد سالن مطالعه و امکانات موجود در کتابخانه‌های عمومی شهری هستند.

از نظر میزان ساعت کار روزانه و کل در هفته آمارها نشان می‌دهد که درهای ۲۳۲/۱٪ از این کتابخانه‌ها روزانه بین یک تا چهار ساعت، ۵۳/۶٪ از چهار تا شش ساعت و ۱۴/۳٪ بیش از شش ساعت و در هفته نیز ۳/۶٪ از یک تا سه روز، ۲۱/۴٪ از سه تا پنج روز و ۷۵٪ از پنج تا هفت روز به روی اعضاء باز است.

آنچه تاکنون آمد شرح مختصری بود از موضوعات مورد مطالعه در خصوص کتابخانه‌های روستایی استان کهگیلویه و بویراحمد اکنون به منظور مقایسه وضعیت گذشته و حال این مراکز با تأکید بر آیتیهایی که مورد بررسی قرار گرفتند در نظر است در یک دوره پنج ساله (از سال ۷۵ تا پایان ۸۰) با استفاده از جنابولی که شرح آنها در انتها می‌آید از مجموعه بحث مورد نظر، نتیجه‌گیری بهتری حاصل شود با این توضیح که طبق روال گذشته اطلاعات و آمارهای مورد بررسی، تماماً از پرسشنامه‌های آماری ارسالی از آن استان استخراج و استفاده شده است.

نحوه استقرار هر یک از کتابخانه‌های روستایی استان متفاوت بوده است بطوریکه ۶ باب دارای ملک مستقل و مختص به کتابخانه ۲ باب استیجاری، ۸ باب در کنار حسینیه‌ها و مساجد و ۱۲ باب در سایر مکانها نظیر منارس، منازل، پایگاههای بسیج و غیره قرار داشته‌اند.

از این تعداد به لحاظ درجه بندی، مطابق شرایط و ضوابط موجود ۲ باب از نوع درجه یک، ۸ باب از نوع درجه دو و ۱۸ باب از نوع درجه سه هستند.

بررسیها نشان می‌دهد که به دلیل عدم استفاده از نقشه واحد و طرح تیپ برای ساخت این گونه کتابخانه‌ها، زیربنای مفید هریک متفاوت بوده است و از حداقل ۱۲ مترمربع در روستای «بیزرنه» از توابع شهرستان گچساران تا حداکثر ۱۱۰ مترمربع در روستای «دانشاهی» از توابع شهرستان دنا وجود دارد.

از نظر تجهیزات و امکانات کتابخانه‌ای، برآوردهای آماری به عمل آمده در پایان سال ۸۰ بیانگر آن است که در مجموع تعداد ۱۳۰ عدد قفسه کتاب، ۲۲ عدد میز لاری مخصوص کتابداران، ۴۱ عدد میز مطالعه، ۱۴۸ عدد صنللی، ۲ عدد جای مجله و روزنامه و ۳ عدد برگه‌بان در کتابخانه‌های روستایی استان موجود بوده و مورد استفاده اعضاء و کتابداران روستایی قرار گرفته است. با محاسبه نسبت تعداد هر کدام از امکانات فوق به تعداد استفاده‌کنندگان متوجه خواهیم شد که هیچیک به اندازه کافی و در حد استاندارد موجود نبوده و کمبودها بسیار زیاد است. به طور مثال برای هر ۳۹ نفر عضو تنها یک

الف - جدول مقایسه آمار و اطلاعات کلی کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک در سالهای ۷۵ و ۸۰

ردیف	سال		موضوع
	۱۳۷۵	۱۳۸۰	
۱	۱۳	۲۸	تعداد کتابخانه
۲	۷۸۳۲	۲۱۸۲۶	تعداد کتاب
۳	۰	۷	تعداد کتابدار
	۱۳	۲۵	به تفکیک جنس
۴	۳۰۷	۱۹۵۸	تعداد اعضاء
	۱۴۵۱	۲۴۰۲	به تفکیک جنس
۵	۱۱۰	۳۸۴	متوسط تعداد مراجعه‌کنندگان (روزانه)

ب - جدول مقایسه آمار تعداد کتابهای موجود در قفسه کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک موضوعات در سالهای ۷۵ و ۸۰

سال	تعداد کتاب بر حسب موضوع					
	عقیدتی و مذهبی	داستانی، ادبی و هنری	علمی، آموزشی و کمکتیسی	کودکان و نوجوانان	سایر موارد	جمع کل
۱۳۷۵	۲۴۵۲	۱۹۶۰	۹۸۰	۲۰۵۶	۳۹۴	۷۸۳۲
۱۳۸۰	۶۴۳۷	۵۶۵۶	۲۷۷۸	۶۰۵۱	۱۰۹۳	۲۱۸۲۶

ج - جدول مقایسه آماری وضعیت تحصیلی کتابداران کتابخانه‌های روستایی استان به تفکیک نوع مدرک در سالهای ۷۵ و ۸۰

سال	تعداد کتابداران بر حسب نوع مدرک				
	ابتدایی	راهنمایی	متوسطه و متوسط	دیپلم	بالتر
۱۳۷۵	۰	۰	۱	۷	۵
۱۳۸۰	۱	۲	۳	۱۷	۹

د- جدول مقایسه آماری گروههای سنی عضو کتابخانههای روستایی استان به تفکیک در سالهای ۷۵ و ۸۰

سال	تعداد افراد به تفکیک گروه سنی			
	کثر از ۱۵ سال	بین ۱۵ تا ۲۵ سال	بین ۲۵ تا ۳۵ سال	بیشتر از ۳۵ سال
۱۳۷۵	۹۴۴	۵۶۱	۲۲۹	۴۴
۱۳۸۰	۱۹۱۷	۱۷۰۴	۵۰۶	۱۳۳

ه- جدول مقایسه آماری وضعیت مکانی کتابخانههای روستایی استان بر اساس نوع مالکیت در سالهای ۷۵ و ۸۰

سال	تعداد کتابخانه بر اساس نوع مالکیت			
	مستقل	استیجاری	در کنار حسینیهها و مساجد	سایر مکانها (مدرسه، عرسه، پایگاه بسیج و...)
۱۳۷۵	۱	۱	۸	۳
۱۳۸۰	۶	۲	۸	۱۲

و- جدول مقایسه آماری ساعت کار روزانه کتابخانههای روستایی استان به تفکیک در سالهای ۷۵ و ۸۰

سال	ساعت کار کتابخانهها در روز		
	۱ تا ۴ ساعت	۴ تا ۶ ساعت	بیشتر از ۶ ساعت
۱۳۷۵	۱۰	۲	۱
۱۳۸۰	۹	۱۵	۴

ز- جدول مقایسه آماری روزهای کاری کتابخانههای روستایی استان به تفکیک در سالهای ۷۵ و ۸۰

سال	روزهای کاری کتابخانهها در هفته		
	از یک تا سه روز	از سه تا پنج روز	از بیش از پنج روز
۱۳۷۵	۱	۵	۷
۱۳۸۰	۱	۶	۲۱

ح- جدول آماری تعداد کتابداران کتابخانههای روستایی استان به تفکیک نوع شغل در سال ۸۰

سال	تعداد کتابداران بر حسب نوع شغل									
	معلم	محصل	کارمند سایر تجارت	کشاورز	خانه دار	سرباز	مشاغل آزاد	دانشجو	بیگار	جمع
۱۳۸۰	۸	۱	۴	۱	۶	۳	۶	۱	۲	۳۲

ط- جدول درجه بندی کتابخانههای روستایی استان در سال ۸۰

نوع درجه	تعداد
درجه یک	۲
درجه دو	۸
درجه سه	۱۸
جمع	۲۸

ی - جدول آماری امکانات و تجهیزات موجود در کتابخانه‌های روستایی استان در سال ۸۰

عنوان	تعداد
قفسه کتاب	۱۳۰
میز کتابدار	۲۲
میز مطالعه	۴۱
صندلی	۱۴۸
جای مجله و روزنامه	۲
برگه‌دان	۳

شرح جداول:

- بر اساس بند ۵ از جدول (الف)، آمار میانگین تعداد مراجعه‌کنندگان به این کتابخانه‌ها در طی سالهای ۷۵ تا پایان ۸۰ با رشدی معادل ۷۷/۲ درصد، بیش از ۴ برابر افزایش یافته که بسیار مناسب است، ضمن آنکه تعداد قابل ملاحظه‌ای از این افراد را جوانان و نوجوانان روستایی تشکیل می‌دهند.

- بر اساس آمارهای مندرج در جدول (ه) در پایان سال ۸۰ نسبت به سال ۷۵ وضعیت مالکیت این کتابخانه‌ها نیز از ثبات و استقلال بیشتری برخوردار شده است و کتابخانه‌های دارای مکان مستقل به لحاظ تعداد، رشد خوبی داشته‌اند.

- بر اساس مندرجات جدول (و) و (ز) در طی سالهای ۷۵ تا ۸۰، با افزایش آمار این مراکز هم بر تعداد کتابخانه‌هایی که از ۴ تا ۶ و بیش از ۶ ساعت در روز فعالیت دارند افزوده شده و هم آمار کتابخانه‌هایی که از سه تا پنج روز و از پنج تا هفت روز در هفته دایر هستند بالا رفته است.

- گفتنی است مندرجات جداول (ح)، (ط) و (ی) که به ترتیب وضعیت شغلی کتابداران مردمی و داوطلب خدمت در این کتابخانه‌ها، نوع درجه آنها و تعداد مربوط به هر درجه و تعداد امکانات و تجهیزات موجود در کتابخانه‌های روستایی استان کرمانشاه را در پایان سال ۸۰ نشان می‌دهند، صرفاً به لحاظ اطلاع‌رسانی و ارتباط با موضوع‌های موردنظر ترسیم شده‌اند و هیچگونه مقایسه‌ای با آمارهای مربوط به سالهای قبل آن صورت نگرفته است.

- بر اساس بند ۱ از جدول (الف)، آمار تعداد کتابخانه‌های روستایی استان در طی سالهای ۷۵ تا ۸۰، بیش از دوبرابر شده است. جالب آنکه این تعداد کتابخانه در سطح استان کهگیلویه و بویراحمد توانسته بیش از ۲۰۰ روستا را تحت پوشش برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی، ترویجی و اطلاع‌رسانی خود قرار دهد به عبارتی هر کتابخانه بطور متوسط ۷ روستا را پوشش داده است.

- بر اساس بند ۲ از جدول (الف)، آمار تعداد کتابهای موجود در این کتابخانه‌ها در پایان سال ۸۰ نسبت به سال ۷۵ با ۶۴٪ رشد به حدود ۳ برابر افزایش یافته است. مطابق مندرجات جدول (ب) این افزایش تعداد کلیه موضوعات را دربر گرفته است و همچنان کتابهای عقیدتی و مذهبی بالاترین آمار را در میان سایر کتابها به خود اختصاص داده‌اند.

- بر اساس بند ۳ از جدول (الف)، آمار تعداد کتابداران و کارکنان داوطلب و مردمی شاغل در این کتابخانه‌ها در طی سالهای ۷۵ منتهی به ۸۰ با رشدی معادل ۵۹/۳ درصد، حدود ۲/۵ برابر افزایش را نشان می‌دهد. در همین حال مطابق جدول (ج)، در وضعیت تحصیلی و سطح مدارک این کتابداران نیز پیشرفت محسوس مشاهده می‌شود، ضمن آنکه در طی این سالها تعدادی کتابدار زن به جمع سایر کتابداران کتابخانه‌های روستایی استان پیوسته است.

- بر اساس بند ۴ از جدول (الف)، آمار تعداد اعضای این کتابخانه‌ها در پایان سال ۸۰ نسبت به سال ۷۵، با ۵۸/۷ درصد رشد بیش از ۲ برابر شده است. این امر مطابق جدول (د) برای همه گروه‌های سنی عضو کتابخانه‌ها به‌ویژه سنین کمتر از ۱۵ سال قابل مشاهده است.

دبیر هیات امنای کتابخانه‌های عمومی کشور مطرح کرد: تغییرات اساسی در مدیریت و شیوه اداره کتابخانه‌های کشور

مدیریت کتابخانه‌های عمومی کشور بنا به آیین‌نامه ماده ۸۸ مصوب هیات دولت، به انجمن کتابخانه‌های عمومی کشور واگذار می‌شود.

به گزارش خبرنگار روزنامه «ایران»، حسین ملک‌احمدی دبیر هیات امنای کتابخانه‌های عمومی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، با اعلام این خبر گفت: براساس این قانون برای تنظیم بخشی از معاملات و اداره بخشی از خدمات دولت سه راه حل پیشنهاد شده که شامل واگذاری مدیریت، مشارکت با بخش خصوصی و خرید خدمت از بخش خصوصی است. از این رو دولت با ارتقای جایگاه خود از سطح یک مجری به ناظر مدیریت کتابخانه‌های عمومی را به انجمن کتابخانه‌های عمومی که متشکل از اعضای دولتی و غیردولتی است، واگذار می‌کند و با این کار زمینه فعال شدن انجمن‌ها نیز فراهم می‌شود. وی افزود: سال گذشته عده‌ای از واگذاری کتابخانه‌های عمومی به شوراهای شهر و بخش خصوصی خبر دادند که نه تنها با قانون دبیرخانه هیات امنای کتابخانه‌های عمومی کشور مغایرت دارد، بلکه در عمل نیز ممکن نیست. اداره کتابخانه‌ها به اعتبار مالی زیادی نیاز دارد و از طرفی درآمدزا هم نیست. این در حالی است که شهرداری‌هایی که بتوانند بدون کمک مالی دولت به فعالیت خود ادامه دهند حتی به تعداد انگشتان دست نمی‌رسند. ملک‌احمدی ادامه داد: از این رو هم بنا بر آیین‌نامه ماده ۸۸ و لایحه جدید اصلاح قانون اداره انجمن‌ها امکان عملی شدن موارد گفته شده غیرممکن است.

دبیر هیات امنای کتابخانه‌های عمومی کل کشور تأکید کرد: به دنبال واگذاری مدیریت کتابخانه‌ها حمایت‌ها و نظارت وزارت ارشاد بر سازوکار فعالیت آنها ادامه خواهد یافت.

وی همچنین اداره کتابخانه‌های عمومی را با مشکل مواجه دانست و گفت: شیوه اداره موجود برای هیچ کس رضایتبخش نیست و در حال حاضر تمامی افراد مرتبط با کتابخانه‌ها از فعالیت‌ها و امکانات موجود ناراضی‌اند.

گفتنی است، ملک‌احمدی در پایان از طراحی نظام جامعی به منظور تجهیز و استانداردسازی کتابخانه‌ها توسط استادان دانشگاه، صاحب‌نظران و... خبر داد که در آینده‌ای نزدیک به عنوان یک بسترسازی کلان، ساماندهی روند فعالیت کتابخانه‌ها را متحول خواهد ساخت.

قم صاحب نخستین شهرک چاپ و نشر می‌شود

نخستین شهرک صنعت چاپ کشور در قم احداث می‌شود. به گزارش «کتاب هفته»، محمد مهدی احمدی مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی قم با اعلام این خبر گفت: این شهرک در زمینی به مساحت ۸۰۰ هزار مترمربع با هدف استقرار چاپخانه‌های استان قم در مجاورت شهرک پردیسان احداث می‌شود.

وی افزود: در استان قم بیش از ۵۰۰ ناشر، ۹۵ کتابخانه و ۵۰ لیتوگرافی فعالیت دارند که سعی داریم از ماه آینده واگذاری زمین به متقاضیان را آغاز کنیم.

وی با اشاره به اینکه استان قم در حوزه چاپ و نشر، جایگاه دوم کشور را دارا است، گفت: از ابتدای سال تاکنون ۳۷۰۰ مجوز چاپ کتاب، ۳۵ مجوز پروانه نشر، ۸ مجوز چاپخانه، ۱۰ مجوز چاپ سیلک و ۱۰ مجوز لیتوگرافی توسط اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی قم صادر شده است. احمدی همچنین اظهار داشت: در هفت ماه ابتدایی سال، دو هزار و پانصد جلد کتاب در استان قم منتشر شده است. وی اضافه کرد: در استان قم ۱۰ کتابخانه عمومی زیر نظر اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۳۶ کتابخانه کانون‌های فرهنگی مساجد ۵۳ کتابخانه شخصی و ۱۷۵ کتابخانه تخصصی و اداری وابسته به مؤسسات فرهنگی فعالیت دارند.

با صدور دستورالعمل شرایط و برقراری تسهیلات توسط سازمان تأمین اجتماعی چگونگی بیمه پدیدآورندگان و نویسندگان کتاب، اعلام شد

چگونگی بیمه پدیدآورندگان و نویسندگان کتاب با صدور دستورالعملی از سوی سازمان تأمین اجتماعی اعلام شد. در این دستورالعمل جزئیات جدیدی از چگونگی برقراری پوشش بیمه‌ای ویژه نویسندگان و پدیدآورندگان کتاب اعلام شده است. براساس این دستورالعمل میزان حق بیمه قابل پرداخت از سوی نویسندگان و پدیدآورندگان کتاب، در سال جاری برای برخورداری از حمایت‌های ویژه بیمه‌ای در نظر گرفته شده برای این گروه با احتساب میزان کمک دولت و نرخ ۱۸ درصد برای پرداخت حق بیمه، روزانه مبلغ ۱۸۷ تومان است. تسهیلات جدید برای بیمه نویسندگان، و پدیدآورندگان کتاب با همکاری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و

سازمان تأمین اجتماعی در نظر گرفته شده است و براساس آن دولت متقبل پرداخت بخشی از حق بیمه این گروه شد.

براساس دستورالعمل جدید سازمان تأمین اجتماعی، بیمه نویسندگان و پدیدآورندگان کتاب براساس مقررات مربوط به بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد صورت می‌پذیرد و کلیه ضوابط و مقررات مربوط به بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد در مورد این گروه اعمال خواهد شد.

پدیدآورندگان کتاب مشمول این تسهیلات، از سوی مؤسسه کمک به توسعه فرهنگ و هنر به عنوان نماینده وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، به شعب تأمین اجتماعی معرفی خواهند شد و خروج هزینه از افراد معرفی شده از شمول این مقررات نیز تنها در صورت اعلام کتبی این مؤسسه امکان خواهد داشت.

بنا بر این گزارش افرادی که از سوی مؤسسه کمک به توسعه فرهنگ و هنر برای استفاده از تسهیلات بیمه‌ای خاص پدیدآورندگان کتاب معرفی می‌شوند از کمک دولت به میزان ۱۰ درصد حق بیمه بر مبنای حداقل دستمزد روزانه کارگر عادی و نیز کمک ۵۰ درصدی دولت در زمینه تأمین حق سرانه بیمه درمان پدیدآورنده کتاب و افراد تحت تکفل وی برخوردار می‌شوند.

حداکثر میزان کمک دولت در زمینه حق بیمه این گروه در سال جاری ۲۲۳ تومان به ازای هر روز و ماهانه ۸۷۵ تومان معادل ۵۰ درصد سرانه درمان متعلقه به تعداد افراد تحت تکفل بیمه شده اصلی خواهد بود.

براساس دستورالعمل سازمان تأمین اجتماعی، نویسندگان و پدیدآورندگان کتاب مختار خواهند بود که درآمد ماهانه مبنای پرداخت حق بیمه خود را بین حداقل و حداکثر دستمزد مشمول کسر حق بیمه که در سال جاری حداقل ۶۹ و حداکثر ۳۰۰ هزار تومان است انتخاب کنند اما در هر حال میزان کمک دولت معادل ۱۰ درصد حداقل دستمزد کارگر عادی خواهد بود و بیمه شده باید بقیه حق بیمه مقرر را خود پرداخت کند.

این گزارش حاکی است براساس ضوابط و مقررات بیمه صاحبان حرف و مشاغل آزاد در صورت انتخاب نرخ حق بیمه ۱۸ درصد این دسته از بیمه‌شدگان از حمایت‌های بازنشستگی، از کار افتادگی کلی و فوت برخوردار می‌شوند.

چه کسانی مشمول این تسهیلات هستند؟

مشمولان طرح جدید تسهیلات بیمه تأمین اجتماعی و درمانی پدیدآورندگان در آیین‌نامه‌ای که به امضای وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی رسیده است، معرفی شده‌اند. براساس این آیین‌نامه پدیدآورنده کتاب به شخصی اطلاق می‌شود که حداقل ۳ کتاب برای اولین بار تألیف، ترجمه، گردآوری، تهیه و تنظیم، بازنویسی، تصحیح، نقد و بررسی یا تحقیق کرده و براساس ضوابط انتشار کتاب آن را چاپ، منتشر و در

بانک اطلاعاتی مؤسسه خانه کتاب ثبت کرده باشد. در این آیین‌نامه، پدیدآورندگان مشمول آن افرادی اعلام شده‌اند که فاقد هرگونه پوشش بیمه‌ای باشند حداقل ۳ عنوان کتاب در سطح بزرگسالان و ۴ عنوان کتاب در سطح کودک و نوجوان تولید و منتشر کرده باشند حداقل ۱۸ سال تمام سن داشته باشند و از انتشار آخرین اثر آنان بیش از ۱۰ سال تمام نگذشته باشد.

به گزارش خبرنگار ما در صورتی که یک عنوان کتاب، دو یا چند پدیدآورنده داشته باشد، هر دو یا همه آنان مشمول این طرح خواهند بود و پدیدآورندگانی که مشمول این آیین‌نامه هستند، اگر سن مرد ۶۰ سال و سن زن بیش از ۵۵ سال باشد، چنانچه بعد از این سن، هیچ اثری را چاپ و منتشر نکنند، همچنان تا رسیدن به احراز شرایط مقرر برای استفاده از حمایت‌های قانون تأمین اجتماعی،

در زمره مشمولان این آیین‌نامه خواهند بود.

براساس این گزارش پدیدآورندگانی که در حال حاضر مشمول صندوق تأمین اجتماعی و سایر صندوق‌های بیمه‌ای هستند، پدیدآورندگانی که با عناوین نقاش، خطاط، عکاس، طراح، ویراستار و نویسنده یادداشت‌های اول کتاب نسبت به چاپ و نشر کتاب اقدام کرده‌اند، پدیدآورندگانی که کتاب آنها تجدید چاپ می‌شود و پدیدآورندگانی که کتاب‌های آموزشی و کمک درسی منتشر می‌کنند از شمول این طرح خارج هستند.

در آیین‌نامه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تأکید شده است پدیدآورندگانی که سابقه پرداخت حق بیمه دارند، با احتساب سنوات گذشته، طبق مقررات تأمین اجتماعی تحت پوشش قرار می‌گیرند و در بدو شمول سن پدیدآورندگان زن برای تحت پوشش قرار گرفتن در این طرح باید از ۴۵ و پدیدآورندگان مرد باید از ۵۰ سال کمتر باشند.

براساس این آیین‌نامه برای شناسایی و معرفی پدیدآورندگان کتاب به سازمان تأمین اجتماعی و ایجاد هماهنگی‌های لازم با مراجع ذیربط در تهران و شهرستان‌ها و نیز رسیدگی به مسائل مرتبط با بیمه تأمین اجتماعی و درمانی پدیدآورندگان کتاب، شورایی تحت عنوان ارائه تسهیلات تأمین اجتماعی پدیدآورندگان کتاب نماینده سازمان تأمین اجتماعی، مدیرکل مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی، نماینده معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مدیرعامل خانه کتاب تشکیل می‌شود.

مراسم بزرگداشت دانشمند پرتوان و فهرست‌نگار بزرگ استاد احمد منزوی برگزار شد

این مراسم روز بیست و سوم آذرماه در مکان انجمن آثار مفاخر ایران در حالی که جمع کثیری از دانشمندان، فرهیختگان علم و ادب حضور داشتند برگزار شد. این استاد توانمند در سال ۱۳۰۲ در سامره متولد شد و مقدمات علوم

سنّتی در برخی از جنبش‌های اجتماعی ایران» عناوین فصول پنج‌گانه آخرین نوشته این استاد ارتباطات را شکل می‌دهند.

از نکات قابل توجه در فصل دوم کتاب، بررسی و نحوه شکل‌گیری و عملکرد برخی از مراکز ارتباط سنّتی از جمله مسجد، بازار، قهوه‌خانه، زورخانه، حمام‌های عمومی و... است. نویسنده در این بخش، نقش این مراکز را در شکل‌گیری ارتباطات سنّتی مورد کنکاش قرار داده است. در این اثر همچنین، در فصل «بازشناسی برخی از ارتباط گران سنّتی»، وعظ، خطابه، تعزیه، نقالی و انواع آن مورد تأکید قرار گرفته است.

رئیس مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها در نوشته حاضر در بررسی و تحلیل «نقش شبکه‌های ارتباط سنّتی در برخی از جنبش اجتماعی ایران»، جنگ ایران و روس، نهضت تنباکو، انقلاب مشروطه و انقلاب اسلامی را از این زاویه مورد ارزیابی قرار داده است.

کتاب «درآمدی بر ارتباطات سنّتی در ایران» که حاوی عکس‌ها و تصاویر قدیمی زیبایی از نوع و نحوه شکل‌گیری ارتباطات سنّتی است توسط انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها در روزهای پایانی سال جاری منتشر و در اختیار علاقه‌مندان این حوزه قرار خواهد گرفت.

«درآمدی بر نظریه‌های ارتباطات جمعی» در آستانه بازار

کتاب «درآمدی بر نظریه‌های ارتباطات جمعی» اثر دنیس مک کوایل به زودی منتشر و روانه بازار خواهد شد.

اثر حاضر که مجموعه کاملی از نظریه‌های ارتباطات به شمار می‌رود توسط دکتر پرویز اجلالی ترجمه شده است.

«درآمدی بر نظریه‌های ارتباطات جمعی» در ده فصل به نگارش درآمد و به زودی انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها آن را به بازار عرضه خواهد کرد.

«پدیدار شدن وسایل ارتباط جمعی»، «مفاهیم و تعاریف»، «نظریه هنجاری و ساختار و عملکرد رسانه‌ها»، «مخاطبان رسانه‌ها» و «آینده نظریه ارتباط جمعی» عناوین برخی از فصول این کتاب را تشکیل می‌دهند.

را نزد پسر بزرگوارش مرحوم شیخ آقابزرگ تهرانی فرا گرفت. در بیست و یک سالگی پس از اخذ دیپلم از دارالفنون به دانشکده معقول و منقول راه یافت و سالیانی چند در راه تعلیم و تدریس کوشید سپس در سال ۱۳۵۶ بازنشسته گردید. در این فرصت به دست آمده با فراغ بال و بی‌هیچ ادعایی به کاری سترگ در کتاب‌شناسی دست زد که حاصل آن را ما امروز شاهد هستیم. این پسر فرزانه با همه تلاش‌های بی‌شائبه‌اش با تواضع و فروتنی، خود را مستحق برگزاری چنین بزرگداشتی نمی‌دانست و دلیل قبول حضور را احترام به کتاب و تشویق نسل جواد یاد نمود. در این مراسم دکتر مهدی محقق رئیس انجمن آثار و مفاخر ایران از احمد منزوی به عنوان چهره درخشان نام برد و گفت:

خدمات استاد منزوی همچون ستاره درخشانی است که همیشه چهره این مملکت را روشن نگاه داشته و خواهد داشت. وی افزود: استاد منزوی جهت حفظ میراث ایرانی و فهرست‌نویسی کتب فارسی زمانی طولانی را در هند و پاکستان سپری نمود. سیدکاظم موسوی بجنوردی رئیس کتابخانه ملی و دایرةالمعارف بزرگ اسلامی از احمد منزوی به عنوان استاد محقق نام برده و از او به عنوان پژوهشگری متخصص که خدمات ارزنده‌ای را به زبان فارسی، فرهنگ ایرانی و عموم پژوهشگران ارایه داده است یاد کرد. وی در ادامه صاحبان فکر و اندیشه را خدمتگزاران فرهنگ جامعه یاد کرد و به عنوان مصداق این اندیشه احمد منزوی را نام برد و گفت: چنین افرادی مثل شمع می‌سوزند و خود را فدای فرهنگ جامعه می‌کنند و چیزی را خلق می‌کنند که برای ده‌ها و صدها سال در خدمت همه پژوهشگران و باروری فرهنگ جامعه، نقش و تأثیری اساسی دارد.

در ادامه استاد ایرج افشار استاد دانشگاه و خانم دکتر نوش‌آفرین انصاری از احمد منزوی به عنوان قهرمان زمان یاد کردند و زحمات وی را ستودند.

سپس در ادامه این مراسم دکتر مهدی محقق، دکتر علی اشرف صادقی و دکتر علی نقی منزوی (برادر بزرگ استاد احمد منزوی) و سرور همایون از استاد منزوی تقدیر نمودند.

به زودی منتشر می‌شود؛

«درآمدی بر ارتباطات سنّتی در ایران»

«درآمدی بر ارتباطات سنّتی در ایران» اثری است از دکتر محمد مهدی فرقانی که به زودی روانه بازار خواهد شد.

دکتر فرقانی، استاد دانشگاه علامه طباطبایی و رئیس مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها، در این کتاب به نقش ارتباطات سنّتی در ایران اشاره کرده و در ۵ فصل به تحلیل آن پرداخته است.

«تلفیق ارتباطات سنّتی و نوین»، «سطوح و ساختار ارتباطات سنّتی»، «بازشناسی برخی از ارتباط گران، پیامها و شیوه‌های ارتباطات سنّتی»، «برخی ویژگی‌های ارتباطات سنّتی»، «نقش شبکه ارتباطات